

قدرت طلبی اردوغان در برابر غرب

در حالی که سیاست‌های آنکارا در قبال رژیم اسرائیل با موافقان بسیاری در جهان اسلام و دنیای عرب همراه شده است، سیاستمداران غربی در حمایت آشکار از این رژیم به انتقاد از ترکیه پرداخته و به سیاست رجب طیب اردوغان حمله ور شده‌اند.

جام جم آنلاین: در حالی که سیاست‌های آنکارا در قبال رژیم اسرائیل با موافقان بسیاری در جهان اسلام و دنیای عرب همراه شده است، سیاستمداران غربی در حمایت آشکار از این رژیم به انتقاد از ترکیه پرداخته و به سیاست رجب طیب اردوغان حمله ور شده‌اند. به گزارش ایسنا، نخست وزیر ترکیه این روزها تلاش بسیاری دارد تا در دنیای عرب از خود چهره‌ای "سازنده" و "پشتیبان" ارائه دهد. حمله آشکار به مواضع و سیاست‌های رژیم اسرائیل از جایگاهی ویژه در سیاست‌های وی و دولتش برخوردار است؛ سیاست‌هایی که هوادارانی پرشمار در دنیای اسلام یافته و همزمان انتقاد سیاستمداران اتحادیه اروپا را هم در پی داشته است. آنها از اردوغان "میان‌روی" را طلب می‌کنند.

نخست‌وزیر اسلام‌گرای ترکیه از حزب "عدالت و توسعه" با سفر به کشورهای عربی تنها تلاش ندارد تا برای سیاست‌های منطقه‌ای و جهانی خود تبلیغ کند. او همزمان می‌کوشد تا با این کار تهدیدهایی تازه را برابر رژیم اسرائیل فراهم آورد. اردوغان سه‌شنبه در دیدارش از قاهره عنوان کرد: «هیچ‌کس نمی‌تواند ترکیه و اعتبارش را به بازی بگیرد»؛ به گفته او اسرائیل با یورش به ناوگان آزادی غزه در ماه مه 2010 ترکیه را به عنوان "شریکی استراتژیک" از دست داد.

به نوشته سایت هفته نامه آلمانی "اشپیگل"، اردوغان در بهار عربی خود را در قالب قدرتی تازه می‌شناساند؛ به عنوان یک رییس دولت الگو یا آن‌گونه که "نیویورک تایمز"، روزنامه آمریکایی وی را معرفی می‌کند، "ستاره منطقه". سفر چند روزه به مصر، تونس و لیبی هم قرار است جایگاه وی را در منطقه تقویت کند.

اردوغان البته با در پیش گرفتن منشی به شدت ضداسرائیلی در نظر دارد با دنیای عرب سیاست خارجی یکسانی داشته باشد و خود را با آنها پیوند دهد. اکنون مرزبندی میان آنکارا و تل‌آویو بیش از پیش آشکار شده است.

اردوغان در شروع ماه سپتامبر جاری دیپلمات‌های بلندپایه اسرائیلی را از خاک ترکیه بیرون کرد و با این گام تنش میان دو طرف بالا گرفت. آنکارا همچنین همکاری‌های نظامی‌اش را با تل‌آویو متوقف و همزمان اعلام کرد، حضور نظامی‌اش را در شرق دریای مدیترانه بیشتر و پررنگ‌تر می‌کند. در حال حاضر تمام دادوستدهای بازرگانی با اسرائیلی‌ها به حال رکود درآمده است. اردوغان همچنین تهدید کرده است دست به اقدام‌هایی تندتر خواهد زد. وی در عین حال تلاش زیادی دارد تا خود و دولتش را همراه و دوست فلسطینی‌ها نشان دهد؛ تا جایی که بارها از اندیشه سفر به نوار غزه سخن گفته است که اسرائیلی‌ها این سفر را "توهین به خود" می‌دانند. وی هیچ ترسی از حمله لفظی به طرف مقابل ندارد: «اسرائیل همانند کودکی لوس رفتار کرده و دست به "ترور دولتی" می‌زند»؛ این حرف‌های نخست وزیر ترکیه در دوشنبه گذشته بود. وی یورش نظامی به ناوگان آزادی غزه را "عامل جنگ‌افروزی" برشمرد.

تنش اخیر شاید رابطه ترکیه و اتحادیه اروپا را هم از نو به آزمون بگذارد. دخالت مرگبار نظامی در ماجرای ناوگان آزادی غزه که به کشته شدن 9 فعال ترک انجامید، بحران دیپلماتیک میان دو دولت را افزایش داد. با این حال سیاستمداران اروپایی به اردوغان حمله ور شده و از وی به شدت انتقاد دارند.

ضربه‌ای غرب‌ستیزانه

"المار بروک"، کارشناس سیاست خارجی در پارلمان اروپا با بدبینی تمام، حمله ترکیه را گامی بر سر تثبیت جایگاهش به عنوان قدرتی منطقه‌ای در دنیای عرب می‌خواند. وی در این باره به اشپیگل آنلاین گفت: «اردوغان می‌خواهد کشورش را همانند امپراتوری عثمانی در گذشته به قدرتی منطقه‌ای تبدیل کند. آنکارا هدف راهبردی به اتحادیه اروپا را پیگیری نکرده و از تنش با اسرائیل بهره می‌گیرد تا به اعتبار در منطقه دست یابد»؛

"آلکساندر گراف لامبسدورف"، رهبر لیبرال‌ها در پارلمان اروپا هم دگرگونی مشی سیاسی ترکیه را نشانه از میان رفتن انگیزه‌های این کشور برای پیوستن به اتحادیه اروپا دانست و گفت: «اگر چه ترکیه به عنوان کشوری دموکراتیک و سکولار الگویی برای کشورهای در حال تغییر شمرده می‌شود، با این حال آنکارا نباید طرح‌ریزی‌های تازه سیاست خارجی‌اش را با تصمیم‌های غرب‌ستیزانه پیوند دهد»؛ وی همچنین عنوان کرد، ترکیه آشکارا دیگر علاقه‌ای برای پیشبرد گفت‌وگوها بر سر پذیرش در اتحادیه اروپا

ندارد.

لامبسدورف در سخنانی دوستی با اسرائیل را پیش‌شرطی برای دوستی با کشورهای اروپایی عنوان کرد: «با خط مشی به شدت ضد اسرائیلی نمی‌توان به دوستی با اروپا دست یافت.«

دانیل کوهن - بندیت رهبر فراکسیون سبزها در پارلمان اروپا هم در سخنانی هشدارآمیز ترکیه را در تنش کنونی با اسرائیل مقصر ندانست. وی که از دیر باز از موافقان سرسخت عضویت ترکیه در اتحادیه اروپا شمرده می‌شود، گفت: «نباید آنکارا را مقصر نهایی تنش ترکیه - اسرائیل دانست و تمام گناه را به گردن آنکارا انداخت. این تنها بخشی از حقیقت است. اگر چه قدرت طلبی نخست وزیر ترکیه غیرقابل تحمل و از نظر سیاسی خطرناک است ولی با توجه به روش انعطاف ناپذیر اسرائیل قابل درک به نظر می‌رسد. اردوغان به شدت زخم خورده است.«

وی افزود: «برای ترکیه عضویت در اتحادیه اروپا دیگر وجهه‌ای ندارد. مرکل و سارکوزی همه کار کرده‌اند تا ترکیه دیگر به زودی نتواند وارد اتحادیه اروپا شود. اروپا ترکیه را برای مدتی بیش از اندازه طولانی نپذیرفت و اردوغان هم گزینه‌ای جز بازی با کارت "قدرت منطقه‌ای" در میان اعراب را در پیش رو ندارد.«

اردوغان از تصمیم دولت فلسطین برای طرح پیشنهاد به رسمیت شناخته شدن این کشور در مجمع عمومی سازمان ملل متحد پشتیبانی کرده است؛ تصمیمی که با مخالفت آمریکا و آلمان روبه رو شده است. باراک اوباما، رئیس جمهور آمریکا روز سه شنبه خبر داد در شورای امنیت پیشنهاد محمود عباس و دیگر همکارانش در دولت را در صورت طرح وتو خواهد کرد. در مقابل اردوغان یک روز بعد در قاهره اعلام کرد: «برپایه کشور مستقل فلسطینی یک گزینه نه، که یک وظیفه است.«

اتحادیه اروپا نیز هنوز به موضعی مشترک در برابر تصمیم فلسطینی‌ها دست نیافته است.